

Motion till riksdagen 2020/21:866

av **Markus Selin (S)**

Fler kvinnor inom ingenjörsyrkena

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att upprätta en nationell strategi för fler kvinnor till ingenjörsyrkena såsom jämnare balans inom ingenjörsyrkena och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett relativt litet, innovativt, öppet och exportberoende land där framgångar i stora delar byggs av tekniska innovationer och konkurrenskraftiga teknikföretag.

Sverige toppar i regel rankinglistor där länders innovationsförmåga utvärderas. Värdet av den svenska exporten motsvarar samtidigt närmare hälften av Sveriges BNP där exporten har ett högt teknikinnehåll och en bred industristruktur som är ytterst betydelsefull för Sveriges export.

Sverige rymmer exempelvis världsledande telekommunikation, bioteknik, processindustri, läkemedelsföretag, skogsnäringar, kemi- och stålindustrin samt maskin- och transportmedelsindustrin. Resurserna och delkomponenterna i svensk industri är i dag samtidigt sammanflätat i en komplex helhet som är geografiskt utspridd och utvecklas snabbt. Det blir allt svårare att skilja varuproduktion från tjänsteproduktion då produkter och företag numer snabbt förändras över tid.

I en undersökning som Sveriges Ingenjörer publicerade våren 2020 av 401 teknikintensiva företag framkom att 59 procent uppger att de hindras att utveckla nya

produkter och tjänster på grund av teknisk kompetensbrist. Likande undersökningar med längre perspektiv pekar löpande på ingenjörbrist i Sverige kommande decennium. Samtidigt går utexaminerandet och nyrekryterandet av kvinnor till ingenjörssverige långsamt och har fortfarande stor potential för hela yrkesgruppen.

Könsfördelningen blir långsamt jämnare bland dem som tar civilingenjörsexamen. Läsåret 2018-2019 var 35 procent kvinnor och 65 procent män bland de examinerade enligt en analys från Universitetskanslersämbetet. En jämn könsfördelning kan definieras då varken män eller kvinnor har en andel som är mindre än 40 eller större än 60 procent. Siffrorna visar dock fortfarande stora skillnader i utvecklingen mellan olika teknikriktningar och det finns även inriktningar där kvinnorna är både få till antal och samtidigt minskar, som till exempel inom datorteknik och elektronik. Samtidigt pekar till exempel Arbetskraftsbarometern från SCB år 2019 på att 8 av 10 tillfrågade arbetsgivare inom tre års sikt ser anställningsbehov av civilingenjörer inom elektronik, datateknik och automation och stor brist på yrkeserfarna inom denna kategori. Detta kan samtidigt jämföras med att antalet examinerade från civilingenjörsprogrammen generellt har ökat under den senaste tioårsperioden med cirka 1 080 fler examinerade. Kvinnorna utgör en liten större andel av ökningen än män.

Både civilingenjörsprogrammen och högskoleingenjörsprogrammen är stora utbildningar. Totalt sett utgjorde examinerade civilingenjörer 13 procent och examinerade högskoleingenjörer 6 procent av det totala antalet examinerade från Sveriges yrkesprogram. Det är nästan en femtedel av alla yrkesexamina varför Sverige utan överdrift kan sägas vara ett ingenjörsländ.

Tre av de stora civilingenjörsinriktningarna med maskinteknik, teknisk fysik och datateknik är dock fortfarande klart mansdominerade. Datateknik hade med 11 procent kvinnor och 89 procent män mest skev könsfördelning. Där var dock könsfördelningen ännu skevare för tio år sedan, då var andelen kvinnor 6 procent och andelen män 94 procent. Även teknisk fysik hade en låg andel kvinnor med 15 procent kvinnor och 85 procent män läsåret 2018-2019. I jämförelse med läsåret 2009-2010 har könsfördelningen här heller inte ändrats, men utvecklingen har varierat de senaste läsåren. Samtidigt visar undersökningar kring studieintresset för teknik att det verkar vara relativt konstant för båda könen de senaste åren. Siffror från SCB för hösten 2019 visar att kring 5 procent av de svarande kvinnorna och 21 procent av männen ville läsa teknik i första hand. Undersökningen riktade sig här till gymnasieelever på nationella program i årskurs 3, där totalt 5 806 elever ingick i urvalet och svarsandelen var 39 procent.

Oavsett om vi talar om utbildningssystemet, företagande, innovation, vetenskap eller ingenjörssyrkena så måste utvecklingen, främjandet och möjliggörandet för fler unga tjejer och kvinnor till karriärer inom ingenjörssyrken intensifieras. Med en onyttjad potential med tydligt underskott på kvinnor som gör karriär inom ingenjörssyrken finns därför även stor risk för sämre hantering av framtidens utmaningar inom exempelvis klimatomställningen, framtidens transportsystem, digitaliseringen, självbeslutande system och därför Sveriges hela konkurrenskraft.

Mycket görs och många arbetar för att få fler kvinnor att välja ingenjörsutbildningar. Exempelvis jobbar Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien, Sveriges Ingenjörer, Teknikföretagen samt Sveriges universitet och högskolor strukturerat med denna fråga. Flertalet företag tar även löpande initiativ till att få fler tjejer att välja ingenjörssyrken. Men till viss del saknas fortfarande helhetsgreppen. I stället för att ha fokus på enskilda förlopp så behöver även Sveriges styrning och politiken härmed ta ännu stadigare grepp om att fullt nyttja potentialen i framtidens möjliga ingenjörskår.

Skev könsfördelning inom ingenjörssyrkena och för få verksamma kvinnor som ingenjörer kostar därför Sverige jobb och förlorad tillväxt. Med förlorad tillväxt riskeras även den fortsatta utvecklingen av välfärden. Samtidigt är det ingen överdrift att påstå att Sveriges ingenjörer till stor del byggt och kommer att fortsätta bygga Sveriges välstånd och välfärd. Riksdagen bör därför ställa sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att upprätta en nationell strategi för fler kvinnor till ingenjörssyrkena såsom jämnare balans inom ingenjörssyrkena och tillkännager detta för regeringen.

Markus Selin (S)